

Advies over de positie van het hoger onderwijs van sociale promotie in het kader van de herstructurering van het hoger onderwijs

1 Situering

Op 22 juli 2003 vraagt de minister van Onderwijs advies aan de Vlor over het voorontwerp van decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

Dit aanvullingsdecreet bij het structuurdecreet beoogt de volgende zaken te regelen:

- de rechtspositieregeling van de student in het hoger onderwijs;
- de participatie van studenten;
- de uitwerking van een Vlaams onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs;
- de mogelijke integratie van (voortgezette) HOSP-opleidingen;
- technische wijzigingen aan het structuur-, universiteiten- en hogescholendecreet.

Op 22 juli 2003 vraagt de minister van Onderwijs ook een advies aan de Vlor over het voorontwerp van bijzonder decreet betreffende de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen.

Vervolgens vraagt zij op 23 juli 2003 advies over het protocol betreffende de finaliteit van de afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie en de interne en externe kwaliteitszorg met het oog op accreditatie.

Dit advies handelt over deel III van het voorontwerp van decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, over het voorontwerp van bijzonder decreet betreffende de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en over bovenvernoemd protocol.

De Algemene Raad heeft ervoor geopteerd om de adviezen hierover te bundelen in één adviestekst. De drie adviesaanvragen handelen immers over de toekomstige positie van het hoger onderwijs voor sociale promotie in het hoger onderwijslandschap.

2 Procedure

Aangezien de problematiek van het HOSP een niveau-overschrijdende materie is, werden zowel de Raad Hoger Onderwijs als de Raad Volwassenenonderwijs gevraagd een ontwerpadvies te formuleren. De Raad Hoger Onderwijs formuleerde zijn ontwerpadvies op 2 september jl. De Raad Volwassenenonderwijs formuleerde een ontwerpadvies op 9 september jl.

Een vergelijking tussen beide ontwerpadviezen maakt duidelijk dat naast heel wat punten van overeenstemming, er ook duidelijke verschilpunten zijn in beide adviezen. Over een aantal aspecten heeft slechts één van beide raden een mening geformuleerd.

Conform het reglement van orde van de Vlaamse Onderwijsraad werden beide ontwerpadviezen en de vergelijking tussen beide voorgelegd aan de Algemene Raad om te arbitreran over de punten van meningsverschil.

De Algemene Raad besliste op 16 september jl. om één advies te formuleren. In dit advies worden de punten van overeenstemming tussen de Raad Volwassenenonderwijs en de Raad Hoger Onderwijs beschouwd als standpunten van de Vlaamse Onderwijsraad. Waar beide raden van mening verschillen, geeft het advies beide standpunten weer. De Algemene Raad besliste om in het advies ook de punten op te nemen waarover slechts één van beide raden zich expliciet uitsprak. Welke raad het standpunt inneemt, staat telkens vermeld.

Het advies werd met eenparigheid van stemmen goedgekeurd tijdens de vergadering van de Algemene Raad op 16 september 2003.

3 Ontwerpadvies

3.1 Inleiding

- a De Vlaamse Onderwijsraad wijst erop dat het hoger onderwijs voor sociale promotie in Vlaanderen een belangrijke functie vervult in het kader van het levenslang leren en het aanbieden van tweede leerwegen. Ter illustratie: in de referteperiode 1/2/2001-31/12/2002 telde het HOSP 23.273 éénmalig getelde cursisten.

Een adequate regeling is dan ook bijzonder belangrijk. Deze regeling moet de algemeen maatschappelijke belangen en de belangen van de cursist laten primeren ten opzichte van de instellingsbelangen. Er moeten dus voldoende garanties zijn dat tweede leerwegen in het hoger onderwijs gehandhaafd blijven en zo mogelijks nog versterkt worden.

Dit veronderstelt voldoende voorbereidingstijd, zeker omdat hierbij zowel de Raad Volwassenenonderwijs als de Raad Hoger Onderwijs betrokken zijn. Het Vlaamse hoger onderwijs heeft alle baat bij een regeling die zowel het volwassenenonderwijs als het hoger onderwijs kunnen onderschrijven en waarbij kansen en bedreigingen voor beide sectoren nauwgezet in kaart zijn gebracht en afgewogen.

- b In dit verband wijst de Vlaamse Onderwijsraad erop dat de minister bijzonder weinig tijd gaf (in volle vakantieperiode) om dit advies voor te bereiden. De onderwijsraad is ervan overtuigd dat, met meer tijd, nog meer punten van overeenstemming zouden bereikt zijn tussen de Raad Hoger Onderwijs en de Raad Volwassenenonderwijs. Onbeantwoorde vragen hadden een gezamenlijke oplossing kunnen krijgen.
- c De Raad Volwassenenonderwijs is tevreden dat de minister een initiatief genomen heeft om duidelijkheid te creëren over de positie van het hoger onderwijs voor sociale promotie. De positie van deze sector was immers bijzonder onduidelijk geworden door de herstructurering van het hoger onderwijs zoals uitgewerkt in het decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. Het voortbestaan van deze onduidelijkheid schaadt het imago van deze onderwijssector.

3.2 Een integraal perspectief voor het HOSP in de verschillende beleidsteksten ?

De voorstellen van de minister verdelen de HOSP-opleidingen in de volgende categorieën:

- de HOSP-opleidingen die men kan catalogeren als een voortgezette opleiding;
- de opleidingen die leiden tot het getuigschrift van pedagogische bekwaamheid;
- de andere HOSP-opleidingen.

Voor de HOSP-opleidingen die men kan catalogeren als een voortgezette opleiding voorziet het voorontwerp van decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, een regeling waarbij deze overgedragen (kunnen) worden naar een hogeschool. Deze opleidingen kunnen worden omgevormd tot een bachelors- of tot een mastersopleiding. Voor sommige HOSP-opleidingen is deze overdracht verplicht, voor andere opleidingen facultatief.

Voor de opleidingen die leiden tot het getuigschrift van pedagogische bekwaamheid wordt verwezen naar een toekomstige regeling in het kader van het decreet lerarenopleiding.

De andere HOSP-opleidingen kunnen via het decreet flexibilisering tot studieduurverkortung leiden in het hogescholen- en universitair onderwijs. In uitzonderlijke gevallen is er de mogelijkheid om de opleidingen te laten streven naar een accreditatie als bachelor.

- a De Vlaamse Onderwijsraad betreurt dat de voorliggende beleidsteksten geen integraal en duidelijk perspectief bieden voor het gehele opleidingsaanbod in het hoger onderwijs voor sociale promotie. Dit hypothekeert de voorliggende beleidsinitiatieven in hoge mate.

In het bijzonder maakt de Vlaamse Onderwijsraad zich zorgen over het lot van de groep “andere opleidingen”. De kans is reëel dat ook deze groep nog uiteenvalt in verschillende categorieën. Dat komt de beeldvorming over het HOSP en de transparantie in het hoger onderwijs niet ten goede. De Vlaamse Onderwijsraad hecht nochtans groot belang aan een transparant opleidingsaanbod.

Het uitblijven van duidelijke beleidslijnen voor de “andere HOSP-opleidingen” is verder ook ongunstig omdat er geen duidelijkheid wordt gecreëerd hoe het onderwijslandschap in het hoger onderwijs zich verder zal en kan ontwikkelen.

De onderwijsraad meent dat zo’n integraal concept afspraken veronderstelt over het hele hoger onderwijsaanbod en de opleidingsstructuur hoger onderwijs. Deze afspraken hebben betrekking op de clustering van het HOSP-aanbod, op de rationalisatie van het aantal vestigingsplaatsen per HOSP-opleiding en op de programmatie van nieuwe opleidingen. De hogescholen zijn bekommerd dat de bereikte evenwichten in het hogescholenaanbod bij inschakeling van de HOSP-opleidingen in de hoger onderwijsstructuur geschaad zouden worden of anders gesteld de macro-doelmatigheid van het aanbod hoger onderwijs schade zou ondervinden. Van de kant van de CVO’s is er dan weer de bekommernis om de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van het HOSP te garanderen.

De onderwijsraad bepleit alleszins dat er voor het HOSP, en in het bijzonder voor de groep “andere opleidingen” een duidelijke en heldere procedure en doelstelling wordt vooropgezet. Dit moet gekoppeld zijn aan een transparant tijdspad.

- b De Raad Volwassenenonderwijs wijst erop dat in het protocol en in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet ⁽¹⁾ sprake is van “tertiair onderwijs”.
- Dit begrip wordt evenwel niet gedefinieerd, en is ook elders nog niet omschreven. De Raad Volwassenenonderwijs meent dat een heldere omschrijving van dit begrip evenwel een conditio sine qua non is. Het is overigens volkomen onduidelijk welke regelingen in dit tertiair onderwijs van toepassing zullen zijn (certificering, financiering resp. subsidiering).
- c Voor wat de indeling in categorieën betreft verschillen beide raden duidelijk van mening.
- De meerderheid in de Raad Hoger Onderwijs accepteert de indeling in drie categorieën.
- De Raad Volwassenenonderwijs vraagt zich af of het verschil in aanpak voor de verschillende categorieën van opleidingen hoger onderwijs voor sociale promotie niet raakt aan het principe van gelijke behandeling. De raad ziet geen objectieve en redelijke verantwoording waarom de éne opleiding zonder voorafgaande beoordeling (de zogenaamde voorafgaande visitatie) kan worden ingeschakeld in de Ba/Mastructuur en andere daarvoor wel een beoordelingsprocedure moeten ondergaan. Men zou zich hiervoor kunnen beroepen op een verschil in toelatingsvoorwaarden. De raad meent echter te kunnen vaststellen dat het verschil in toelatingsvoorwaarden tussen de groep opleidingen die men nu beschouwt als voortgezette opleidingen en de groep “andere HOSP-opleidingen” onvoldoende discriminerend is. In de éne groep wordt niet voor elke opleiding vastgehouden aan het principe dat men minimaal een diploma hoger onderwijs moet kunnen voorleggen. Ook in de andere groep zijn er opleidingen waarbij een opleiding hoger onderwijs het minimale niveau is voor toelating.
- d De Vlaamse Onderwijsraad stelt vast dat er tussen CVO's en hogescholen reeds heel wat samenwerkingsinitiatieven lopen. De Vlaamse Onderwijsraad stelt als algemeen principe voorop dat deze samenwerking verder zou worden uitgebouwd.
- De Raad Volwassenenonderwijs bepleit voor die opleidingen (zowel voortgezette als basisopleidingen) die zowel qua inhoud als qua omvang het algemene niveau hoger onderwijs behalen, een samenwerkingsmodel tussen de centra voor volwassenenonderwijs en de hogescholen waarbij het uitreiken van de bachelorsgraad en de mastersgraad de bevoegdheid is van de hogescholen en de centra voor volwassenenonderwijs blijven instaan voor de onderwijsorganisatie. Deze samenwerking moet worden ondersteund door een geïntegreerd systeem van kwaliteitszorg. Wel stelt de Raad Volwassenenonderwijs uitdrukkelijk dat opleidingen die overgeheveld wensen te worden naar de hogescholen niet verhinderd mogen worden om deze overstap te maken. Anderzijds mogen opleidingen hiertoe niet verplicht worden.
- De Raad Volwassenenonderwijs bepleit een dergelijke samenwerking vooral vanuit de bekommernis dat de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van het HOSP wordt gegarandeerd en dat tweede leerwegen in het hoger onderwijs behouden zouden blijven.

1 Het voorontwerp van decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

Voor de groep “andere opleidingen” wenst de Raad Volwassenenonderwijs de samenwerking tussen hogescholen en het HOSP verder uit te bouwen via een veralgemeende toepassing van EVK vanuit het HOSP naar de hogescholen.

De Raad Hoger Onderwijs daarentegen bepleit voor die opleidingen (zowel voortgezette als basisopleidingen) die zowel qua inhoud als qua omvang het algemene niveau hoger onderwijs behalen de overdracht naar de hogescholen.

De Raad Hoger Onderwijs vreest dat de toepassing van het vooropgestelde samenwerkingsmodel de bereikte evenwichten en de doorgevoerde schaalvergroting in het hogescholenonderwijs zou schaden. Verder is de Raad Hoger Onderwijs bezorgd dat het samenwerkingsmodel vanuit juridisch oogpunt niet haalbaar is.

De Raad Hoger Onderwijs ziet het pleidooi voor toenemende samenwerking dus vooral op het domein van de toepassing van EVK wanneer een cursist vanuit de HOSP-opleiding overstapt naar een hogeschoolopleiding.

3.3 Het voorontwerp van decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, deel III: integratie van het hoger onderwijs voor sociale promotie in Vlaanderen

De overdracht van HOSP-opleidingen die men kan catalogeren als een voortgezette opleiding naar de hogescholen, wordt geregeld in het voorontwerp van decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

Het voorontwerp van decreet verplicht de overdracht van ‘voortgezette’ opleidingen uit het artistiek hoger onderwijs en geeft ‘voortgezette’ opleidingen uit het paramedisch onderwijs de keuzemogelijkheid daartoe. Het voorontwerp regelt verder de nodige aanpassingen aan verschillende bestaande decreten.

- a De Vlaamse Onderwijsraad betreurt het gebrek aan transparantie in de toekomstige certificering van de opleidingen die men kan beschouwen als voortgezette opleidingen. De huidige regeling voorziet immers alleen een wijziging van certificering voor die opleidingen die worden overgedragen. Aangezien een aantal opleidingen de keuze hebben om al dan niet over te stappen naar de hogeschool, zullen opleidingen die in oorsprong en in wezen dezelfde zijn, in de toekomst bijgevolg een verschillende certificering hebben. Het voorontwerp van decreet geeft overigens niet aan welke positie de zogenaamde voortgezette HOSP-opleidingen zullen hebben, indien ze niet overgedragen worden naar een hogeschool. De Raad Volwassenenonderwijs is van oordeel dat een verschillende studiesanctionering van in oorsprong en in wezen gelijkaardige trajecten opnieuw het gelijkheidsbeginsel in de weg staat.

De Raad Volwassenenonderwijs en de Raad Hoger Onderwijs formuleren voor het bovenstaand gebrek aan transparantie elk een eigen oplossing.

De Raad Volwassenenonderwijs meent dat, indien een afdeling niet wenst overgedragen te worden, ook intensieve samenwerking tussen centra voor volwassenenonderwijs en hogescholen mogelijk zou moeten zijn. In zo’n samenwerking is het uitreiken van de bachelors- (en masters)graad de bevoegdheid van de hogescholen, terwijl de centra voor volwassenenonderwijs blijven instaan voor de onderwijsorganisatie. De samenwerking wordt ondersteund door een

gemeenschappelijk en terdege uitgebouwd systeem van kwaliteitszorg. De hogeschool verwerft daarbij dus een soort peterschap over de HOSP-opleiding.

De Raad Hoger Onderwijs vindt de overheveling van de HOSP-opleidingen die men kan catalogeren als een voortgezette opleiding positief. De raad betreurt dat daarbij -voor een aantal opleidingen- nog keuzemogelijkheid werd gelaten. Dit komt de transparantie in het hoger onderwijs niet ten goede. De Raad Hoger Onderwijs is dus voorstander van verplichte overdracht van alle opleidingen die men kan beschouwen als een voortgezette opleiding.

- b De Vlaamse Onderwijsraad drukt de wens uit dat er wordt voorzien in een adequate rechtspositieregeling voor het personeel bij overdracht naar een hogeschool.

De Vlaamse Onderwijsraad beveelt verder aan dat de overheid nauw toeziet dat de integratie in de hogescholen van de HOSP-opleidingen die men als voortgezette opleidingen kan beschouwen geen financieel verlieslatende operatie zou zijn voor de hogescholen en/of voor de centra voor volwassenenonderwijs. Daarbij beveelt de raad aan om zorgvuldig alle mogelijke ratio's die zijn ingeschreven in het decreet volwassenenonderwijs, in het structuurdecreet en in het hogescholendecreet te controleren. Hij verwijst daarbij naar de 80/20 regel voor de hogescholen en de behoudsnorm voor de centra voor volwassenenonderwijs.

- c De overheid stipuleert dat de overdracht van de HOSP-opleidingen vanuit het overheidsstandpunt een nuloperatie is, de loonmassa van het CVO wordt overgeheveld naar de hogeschool.

De Vlaamse Onderwijsraad vraagt zich af of het huidige en toekomstige financieringsstelsel van de hogescholen voldoende waarborgen biedt om de voortgezette opleidingen die zijn overgedragen, te kunnen voortzetten. De onderwijsraad wil vermijden dat de doelgroep die het HOSP nu bedient uiteindelijk gedeeltelijk of geheel uit de boot zou vallen.

De Raad Hoger Onderwijs vraagt aan de overheid om na te gaan of de overgedragen cursisten effecten zullen hebben op de verdeling van de gelden voor sociale voorzieningen, en deze nauwgezet in kaart te brengen. Voor wat de werkmiddelen betreft zijn er voorlopig geen effecten, omdat er voor BanaBa's en ManaMa's momenteel geen overheidsfinanciering is voorzien.

- d De Raad Hoger Onderwijs drukt verder nog zijn bezorgdheid uit over het feit dat de overdracht van HOSP-opleidingen de evenwichten in het hogescholenaanbod en de macro-doelmatigheid van het aanbod hoger onderwijs zou kunnen schaden. Het decreet maakt dit theoretisch mogelijk omdat er vrije keuze is in samenwerkingspartners.

Bovendien heeft ook de hogeschool na overdracht de mogelijkheid om de "geïntegreerde" opleiding alsnog te transporteren naar een andere vestigingsplaats.

De Raad Volwassenenonderwijs wijst erop dat bij de besprekingen over de toekomst van de "andere" HOSP-opleidingen bijkomende afspraken en regelingen nodig zullen zijn, wil men enerzijds de bestaande evenwichten in het hogescholenonderwijs vrijwaren en anderzijds niet raken aan de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de HOSP-opleidingen. (cfr. supra 3.2 a)

- e In art. III.7 §2 bepaalt het voorontwerp van decreet dat de bedoelde omgevormde opleidingen worden geacht geaccrediteerd te zijn tot en met het einde van het vierde academiejaar te rekenen met ingang van het academiejaar waarin de omgevormde opleidingen voor het eerst worden georganiseerd. De Raad Hoger Onderwijs wijst erop dat deze –op het eerste gezicht lange- termijn in de praktijk erg beperkt is. De opleidingen moeten worden omgevormd, daarna moet nog een visitatie volgen.

Slechts dan kan de accreditatieprocedure beginnen. De raad pleit ervoor om de termijn te verlengen, daarbij rekening houdend met het visitatierooster van VLHORA.
- f De Raad Volwassenenonderwijs wijst erop dat het voorontwerp van decreet ook geen duidelijkheid schept over de verdere mogelijkheden tot programmering in het volwassenenonderwijs, wanneer een afdeling niet door alle instellingen is overgedragen naar het hogescholenonderwijs.

3.4 Voorontwerp van bijzonder decreet betreffende de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen

De Raad Volwassenenonderwijs geeft aan dat art. 125 bis dat toegevoegd wordt aan het structuurdecreet van 4 april 2003 strijdig is met de bepalingen van het voorliggende voorontwerp van bijzonder decreet betreffende de integratie van bepaalde afdelingen van het HOSP in de hogescholen én met het huidige bijzonder decreet. Het betreft de clausule “De hogescholen sluiten met de betrokken centra voor volwassenenonderwijs een protocol terzake af”. Het bijzonder decreet betreffende de integratie van bepaalde afdelingen van het HOSP in de hogescholen stipuleert immers dat het de RAGO is die gemachtigd wordt om de protocollen af te sluiten.

3.5 Protocol betreffende de finaliteit van de afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie en de interne en externe kwaliteitszorg met het oog op accreditatie

In het protocol betreffende de finaliteit van de afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie en de interne en externe kwaliteitszorg met het oog op accreditatie wordt de afsprakennota van 20 februari 2003 in herinnering gebracht. Deze stelt dat de opleidingen die met een positief resultaat van de visitatie voldoen aan de algemene eisen voor een bachelor, ingepast zullen worden in de nieuwe onderwijsstructuur (Ba/Ma). De wijze waarop men dit op regelgevend vlak zal realiseren, wordt in een latere fase uitgeklaard.

Het protocol beschrijft verder enkel de wijze waarop de visitatie moet plaatsgrijpen.

- a De Vlaamse Onderwijsraad vindt dat het protocol onvoldoende duidelijk is over de doelstelling van de visitatie en de gevolgen die eraan verleend kunnen worden. De onderwijsraad wenst hier -voorafgaand aan de visitatie- duidelijkheid over.

De Vlaamse Onderwijsraad meent dat de visitatie zich tot doel moet stellen te bepalen of de opleidingen die een bachelor ambiëren, zowel qua inhoud als qua omvang het niveau van de bachelor halen. De visitatie heeft niet de doelstelling na te gaan of en op welke wijze EVK kan worden toegepast voor de HOSP-opleidingen, en welke aanvullingstrajecten voorzien kunnen worden.

Het zou organisatorisch immers niet haalbaar zijn om op korte termijn het hele aanbod HOSP-opleidingen te visiteren. Het is ook niet haalbaar wegens de hoge kost

die deelname aan zo'n visitatie met zich meebrengt. Bovendien is de procedure van visitatie niet bedoeld om na te gaan of en op welke wijze EVK kan worden toegepast.

De Vlaamse Onderwijsraad vindt dat het protocol de doelstelling van de visitatie en de reikwijdte duidelijk moet expliciteren.

- b De Vlaamse Onderwijsraad vindt dat het protocol nu reeds duidelijk moet zijn over de wijze waarop de bachelorsgraad verbonden kan worden aan de opleidingen die voldoende omvang en niveau bezitten.

Het is onaanvaardbaar dat opleidingen wordt gevraagd te participeren in een visitatie zonder dat vooraf duidelijk is welke concrete gevolgen hieraan zullen gegeven worden. Zullen de centra voor volwassenenonderwijs zelf de graad van bachelor uitreiken? Zullen de betrokken opleidingen worden overgedragen aan de hogescholen cfr. de voortgezette opleidingen?

Zulke onduidelijkheid is niet werkbaar voor de opleidingen. Ze impliceert voor de opleidingen een lange weg en ze schaadt ook hun imago. Verder moet men zich realiseren wat deze onduidelijkheid impliceert vanuit het standpunt van de cursist. Ook voor het personeel en voor de mogelijkheden om een adequaat personeelsbeleid te voeren, is dit een zeer ongunstige situatie.

Bovendien zijn de financiële inspanningen die verbonden zijn aan een visitatie erg groot. Voor de CVO's is dit allerm minst evident om in de huidige situatie de nodige middelen voor visitatie vrij te maken. Daarom is het des te belangrijker dat vooraf duidelijkheid wordt geschapen over doelstelling en mogelijke gevolgen van de visitatie.

Over de wijze waarop de bachelorsgraad verbonden kan worden aan de opleidingen die qua inhoud en omvang het niveau hoger onderwijs behalen, zijn de Raad Hoger Onderwijs en de Raad Volwassenenonderwijs het niet eens.

De Raad Hoger Onderwijs wenst dat voor die opleidingen een regelgeving wordt uitgewerkt vergelijkbaar aan de regelgeving die is uitgewerkt voor de opleidingen die men kan catalogeren als voortgezette opleiding. De basisopleidingen waaraan niveau en omvang van de bachelor kan worden gekoppeld, moeten dus worden overgedragen naar de hogescholen.

De Raad Volwassenenonderwijs is voorstander van een intensieve vorm van samenwerking tussen hogeschool en CVO voor die opleidingen die zowel qua inhoud als qua omvang het algemene niveau hoger onderwijs behalen. Daarbij is het uitreiken van de bachelorsgraad de bevoegdheid van de hogescholen, terwijl de centra voor volwassenenonderwijs blijven instaan voor de onderwijsorganisatie. Dit moet ondersteund worden door een geïntegreerd systeem van kwaliteitszorg.

- c Indien aan de visitatie niet onmiddellijk de mogelijkheid wordt gekoppeld tot het uitreiken van een bachelor (in elk geval niet door het CVO) bepleit de Raad Volwassenenonderwijs een alternatieve werkwijze. Deze alternatieve werkwijze beoogt op korte termijn een nulmeting voor het hele aanbod HOSP-opleidingen en bepaalt aldus niveau en omvang van alle "andere HOSP-opleidingen".

Deze nulmeting kan bijv. toevertrouwd worden aan de inspectie volwassenenonderwijs. Daarbij kan nuttig gebruik gemaakt worden van het auditrapport, hoewel het uiteraard nodig zal zijn aanvullende bronnen te raadplegen. De nulmeting bepaalt dan welke opleiding kan ingepast worden in de BaMa-structuur,

welke opleiding in het kader van EVK kan worden erkend in de hogescholen of universiteiten, welke aanvullingstrajecten mogelijk of noodzakelijk zijn, waar deze worden aangeboden en onder wiens verantwoordelijkheid.

De nulmeting moet dus een onderscheid maken tussen opleidingen die zowel qua inhoud als qua omvang het algemene niveau hoger onderwijs behalen, en opleidingen die qua inhoud het algemene niveau hoger onderwijs halen maar geen omvang van 180 studiepunten representeren.

Voor die opleidingen waaruit op basis van de nulmeting verondersteld kan worden dat ze qua inhoud en omvang het algemene niveau hoger onderwijs behalen, volgt een visitatie. Een opleiding die met positief resultaat de visitatie doorloopt, wordt ingeschakeld in de BaMa-structuur via een samenwerkingsverband met een hogeschool (cfr. supra).

- d De Raad Volwassenenonderwijs meent dat de grootst mogelijke onafhankelijkheid en objectiviteit moet worden nagestreefd bij de uitwerking van de procedures voor én de concrete uitvoering van de bovenvermelde visitatie, accreditatie en de eventuele nulmeting.

De Raad Volwassenenonderwijs beklemtoont daarbij het belang van dezelfde kwaliteitsstandaarden en dezelfde procedure wanneer men naar eenzelfde certificering gaat. De accreditatievoorwaarden mogen echter de ontwikkeling van flexibele leerwegen en het inspelen op de eigenheid van bijzondere doelgroepen niet in de weg staan.

Om de ontwikkeling van flexibele en tweede leerwegen niet te remmen, vraagt de Raad Volwassenenonderwijs een afzonderlijke accreditatie van verschillende leertrajecten binnen éénzelfde opleiding, weliswaar op basis van dezelfde accreditatievoorwaarden.

De Raad Hoger Onderwijs stelt vast dat het huidige Vlaamse accreditiekader dergelijke werkwijze niet voorziet. De Raad Hoger Onderwijs vraagt nader te onderzoeken op welke wijze hier een adequate oplossing kan gevonden worden.

- e Deelname aan de visitatie brengt een hoge kost met zich mee. De Raad Hoger Onderwijs is daarom bezorgd dat enkel kapitaalkrachtige CVO's zullen kunnen instappen in deze procedure.

Daarbij aansluitend meent de Raad Volwassenenonderwijs dat de CVO's met het oog op het voldoen aan dezelfde kwaliteitsstandaarden en het doorlopen van dezelfde kwaliteitsprocedures over voldoende financiële ruimte moeten beschikken. De huidige financiering van de CVO's biedt deze ruimte niet. Het samenwerkingsmodel dat deze raad bepleit, kan daarvoor een oplossing bieden.

- f De Raad Hoger Onderwijs meent dat de mogelijkheid tot participeren aan een visitatie (zoals hierboven beschreven) beperkt moet zijn in de tijd. Op deze wijze kan er op redelijke termijn duidelijkheid gecreëerd worden over de situering van de HOSP-opleidingen die inschakeling in de Ba/Ma-structuur ambiëren.

De Raad Volwassenenonderwijs wijst erop dat in de visitatieprocedure een expliciete mogelijkheid tot bijsturen moet voorzien zijn.

- g In het protocol wordt aangegeven dat de betrokken HOSP-opleidingen en de VLHORA een gezamenlijk voorstel tot samenstelling van de visitatiecommissie moeten voorleggen aan de Vlaamse regering. De Vlaamse Onderwijsraad mist in het protocol een regeling indien zou blijken dat de 2 partijen niet tot een akkoord komen inzake de samenstelling van de visitatiecommissie, inzake organisatie en financiering van de visitatie.

- h De Raad Volwassenenonderwijs is verbaasd dat in de tekst van het protocol reeds een voorafname gedaan wordt met betrekking tot het aantal opleidingen dat zowel qua omvang als qua inhoud het niveau hoger onderwijs behaalt. In het protocol is immers sprake van “uitzonderlijke gevallen”. De Raad Volwassenenonderwijs heeft vragen bij de criteria die men hiertoe gehanteerd heeft.

- i De Vlaamse Onderwijsraad wijst er op dat er in de tekst van het protocol een tegenspraak aanwezig is. Enerzijds kunnen de CVO's voor de organisatie van de visitatie beroep doen op een erkend binnen- of buitenlands visitatieorgaan. Anderzijds leggen de VLHORA en de CVO's de organisatorische en financiële modaliteiten vast bij overeenkomst. De raad vraagt de tekst aan te passen zodat de CVO's keuze hebben en effectief beroep kunnen doen op een erkend binnen- of buitenlands visitatieorgaan.

- j De Raad Hoger Onderwijs gaat akkoord met het concept van visitatie zoals uitgewerkt in het protocol.

- k De Raad Volwassenenonderwijs vraagt zich af waarom de leden van de inspectie volwassenenonderwijs geweerd worden uit de visitatiecommissie.

- l De Raad Volwassenenonderwijs wijst erop dat een CVO dreigt onderworpen te worden aan verschillende kwaliteitszorgsystemen. Bij de verdere uitwerking van procedures moet dit een aandachtspunt vormen.

- m De Vlaamse Onderwijsraad is er voorstander van dat die opleidingen die niet (kunnen) ingeschakeld worden in de Ba/Ma-structuur leiden tot studieduurverkorting en geschikte aanvullingstrajecten ontwikkeld worden. Het decreet flexibilisering voorziet de mogelijkheid tot EVK.

De Vlaamse Onderwijsraad bepleit dat hierover transparante afspraken worden gemaakt. Dergelijke transparantie is noodzakelijk opdat er voor de cursist voldoende duidelijkheid is over de waarde van het HOSP-traject in het licht van een bachelor in een aansluitende hogeschoolopleiding.

De wijze waarop de Raad Hoger Onderwijs en de Raad Volwassenenonderwijs deze transparantie gerealiseerd willen hebben, verschilt.

De Raad Hoger Onderwijs bepleit bilaterale afspraken tussen hogescholen en CVO's over de toepassing van EVK op basis van diploma's uit het HOSP.

De Raad Volwassenenonderwijs is voorstander van algemeen geldende afspraken voor Vlaanderen over de toepassingsmodaliteiten van EVK en over de omvang van de aanvullingstrajecten. De Raad Volwassenenonderwijs wenst ook een duidelijk antwoord op de vragen waar de aanvullingstrajecten worden aangeboden en wie daarvoor verantwoordelijk is.

4 Besluit

De Vlaamse Onderwijsraad formuleert in dit advies een hele reeks opmerkingen en wijst op verschillen in standpunten bij de voorstellen van de overheid zoals geformuleerd in

- a het voorontwerp van decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen;
- b het voorontwerp van bijzonder decreet betreffende de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen;
- c het protocol betreffende de finaliteit van de afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie en de interne en externe kwaliteitszorg met het oog op accreditatie.

In geen geval wenst de Vlaamse Onderwijsraad dat deze opmerkingen aangegrepen worden om de beleidsinitiatieven met betrekking tot het hoger onderwijs voor sociale promotie terug op de lange baan te schuiven.

Uit de gesprekken tussen beide raden is gebleken dat er een grote bereidheid bestaat om verder te beraadslagen over verdere samenwerking tussen beide sectoren. Tevens is gebleken dat er nog veel onbeantwoorde vragen zijn bij de totstandkoming van de regelgeving en de uitvoering ervan. De Vlor wil desgewenst ook in de toekomst het initiatief nemen om het overleg tussen beide sectoren verder te zetten.

Jacques Perquy
Administrateur-generaal

Louis Van Beneden
Voorzitter